

ERHVERVSJURA

Er en "ven" nu også altid en ven?

INHABILITET: Kan man være domsmand i en straffesag, hvor offeret er ens ven? Svaret på det spørgsmål er nemt: Selvfølgelig kan man ikke det. Men Facebook udfordrer retssystemet.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Reglerne om inhabilitet forbyder dommere og domsmænd at handle som sådanne, bl.a. hvis der »foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed«, som det hedder i retsplejeloven.

Den stakkels tiltalte kunne jo berygte, at domsmanden bare vil have draget en eller anden til ansvar og i hvert fald ikke lægge fingrene imellem, når det kommer til strafudmålingen.

Men er en "ven" nu også altid en ven?

De fleste af os har mange bekendte, men relativt få venner. Eller rettere, sådan plejede det at være, indtil vi fik Facebook, LinkedIn og andre sociale platforme. Der er man jo "ven" med alle og enhver, meget ofte folk, som man egentlig ikke kender, ja, måske aldrig har mødt i den fysiske verden.

Det ville være herligt, hvis man kunne inddеле de digitale "venner" i mindst to grupper: "venner" og "rigtige venner", men sådan er det jo ikke. Og når det ikke er tilfældet, kan det være uhyre vanskeligt for udenforstående at se om en Facebook-ven bare er en "ven" eller er en "rigtig ven".

Kombinationen af mulig inhabilitet og Facebook-venskab har Højesteret haft lejlighed til at tage stilling til for nylig: En tiltalt var blevet fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119 om vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv (det, som vi i gamle dage lidt forenklet kaldte vold mod tjenestemand i funktion) ved en afgørelse i Københavns Byret. Efter afgørelsen rejste den tiltalte og nu dømte spørgsmål om en af domsmændenes habilitet. Grunden til den lidt pludselige påstand om inhabilitet var, at domsmanden var "ven" med offeret på Facebook.

Offeret, der var medlem af borgerrepræsentationen, havde anmeldt forholdet og havde afgivet vidneforklaring i byretten, hvor den tiltalte jo altså var blevet dømt.

Højesteret indledte med generelt at fastslå følgende: »Det følger af Højesterets praksis, at bestemmelsen [om inhabilitet på grund af »andre omstændigheder«] har et dobbelt formål, nemlig dels at undgå en reel

risiko for, at afgørelsen i den konkrete sag påvirkes af uvedkommende hensyn, dels at undgå, at der hos parterne eller omverdenen opstår mistillid til upartiskheden hos bl.a. de domsmænd, der skal medvirke i sagen.

Det sidstnævnte indebærer, at en domsmand er inhabil, hvis der på grund af domsmandens tilknytning til sagen eller sagens parter kan rejses tvivl om domsmandens fuldstændige upartiskhed. For at føre til inhabilitet skal tvivlen være rimeligt begrundet i objektive omstændigheder«.

Det er især den sidste linje, der er central. Det er således ikke tilstrækkeligt, at der eventuelt og helt teoretisk kunne være tale om, at omverdenen måske ville nære mistillid. Hvis det var tilfældet kunne man sige, at enhver dommer, der var nødt til at tage stilling til et spørgsmål om inhabilitet, så om ikke andet fordi han har måttet træffe en sådan afgørelse, ville blive inhabil.

Man ser for sig rækken af endeløse dommerudskiftninger og en sag, der bare bliver ældre og ældre.

Man må derfor kræve, at der er »objektive omstæn-

digheder« der giver en »rimelig grund« til at statuere inhabilitet.

De faktiske omstændigheder i sagen var, at offeret og domsmanden var "venner" på Facebook, at den eneste kontakt, der nogensinde havde været imellem de to var nogle tilkendegivelser fra domsmanden på Facebook, og at offeret i to tilfælde havde givet et kort svar. Disse tilkendegivelser »vedrører ikke straffesagen«, som Højesteret skriver.

På den baggrund afviste Højesteret, at der havde været tale om inhabilitet, idet den omstændighed alene, at domsmanden og offeret var "venner" på Facebook, og den meget begrænsede kontakt, der havde været imellem dem, »ikke var egnet til at rejse berettiget tvivl om [domsmandens] fuldstændige upartiskhed.«

I det hele taget lader det til, at der er en vis "trend" hos advokater til at påstå, at dommeren er inhabil. Så sent som i sidste uge tog Højesteret stilling til to sager om påstået inhabilitet. I begge sagerne var en eller flere af Højesterets egne dommere suppleanter for henholdsvis formanden for Advokatnævnet og for to fa-

ste medlemmer af Natur- og Miljøklagenævnet. Og i begge sager var der tale om, at et af nævnene var part i sagen. Endelig havde sagerne det til fælles, at ingen af suppleanterne på noget tidspunkt havde været i funktion i de respektive nævn.

Selvom udgangspunktet for indsigelsen om inhabilitet således var den samme, endte Højesteret med to forskellige resultater.

I sagen vedrørende suppleanten for formanden for Advokatnævnet var der rejst kritik af Advokatnævnets sagsbehandlingstid, og der var påstand om at den langsomme sagsbehandling skulle resultere i en mildere sanktion. I sagen vedrørende suppleanterne for de to medlemmer af Natur- og Miljøklagenævnet var der ikke rejst kritik af nævnets sagsbehandling, men "alene" kritik af en af nævnets afgørelser, der vedrørte fortolkningen af en bestemmelse i planloven.

I sagen vedrørende Advokatnævnet fandt Højesteret dommeren inhabil, men ikke i den anden sag. De to forskelle mellem sagerne er for det første, at der var kritik af selve organets funktionsmåde i advokatnævn-

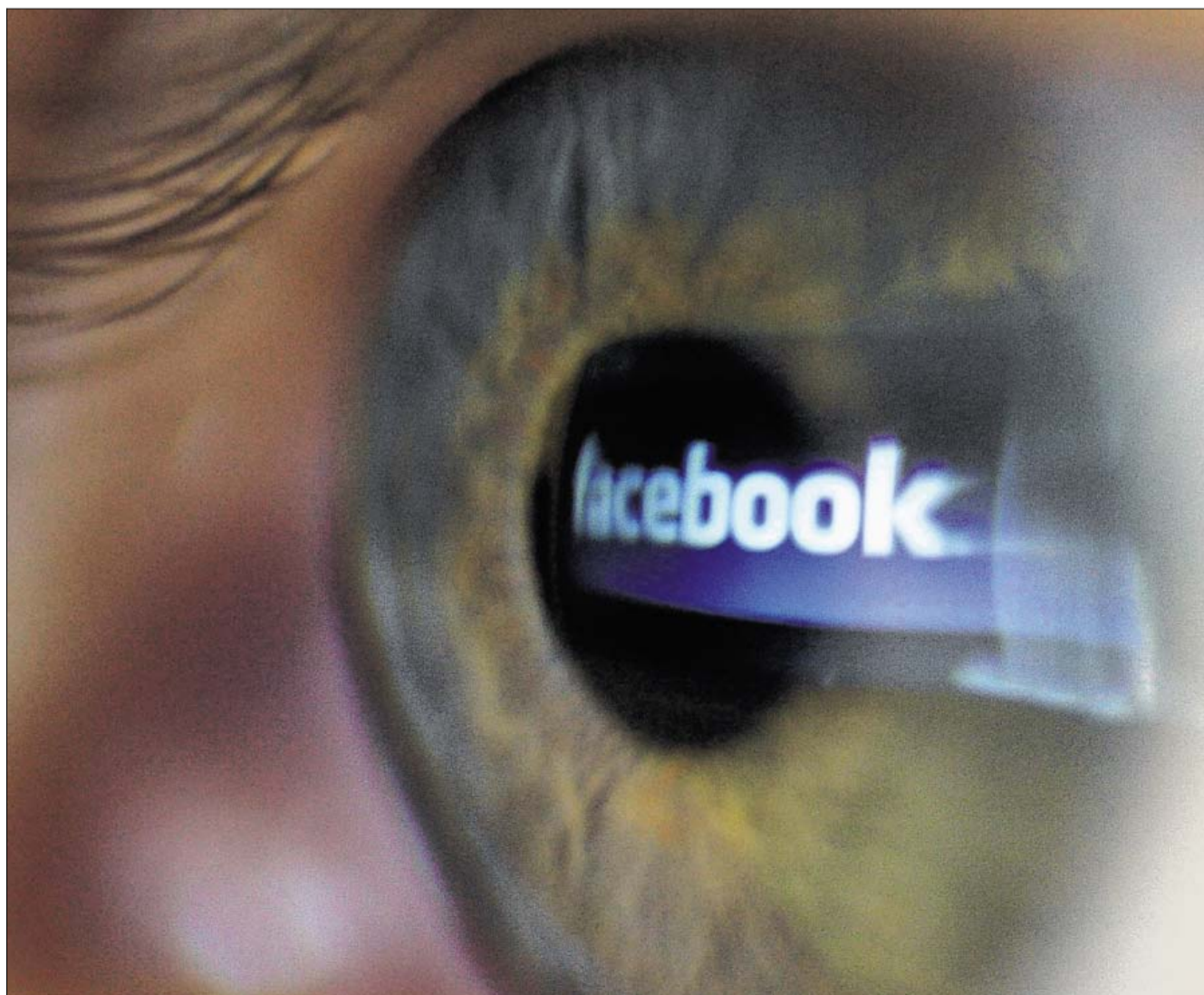
I det hele taget lader det til, at der er en vis "trend" hos advokater til at påstå, at dommeren er inhabil.

sagen, og for det andet at suppleanten i denne sag ikke blot var suppleant for et medlem, men for formanden.

Det er klart, at reglerne om inhabilitet er centrale og især reglerne om inhabilitet ved domstolene. Det er et krav efter Menneskerettighedskonventionen, at enhver har ret til rettergang for en »uafhængig og upartisk domstol«. Men engang imellem tager man sig til hovedet og spørger sig selv, hvem det gavner at rejse håbløse inhabilitetsindsigelser.

Der har således været eksempler på påstande om inhabilitet, fordi dommeren havde givet hånd til en af parternes advokat, eller fordi dommeren engang havde skrevet en faglig, generel artikel i et fagtidsskrift om et af de spørgsmål, der nu skulle behandles i sagen.

På den anden side må man også til tider undres over, at dommere ikke viger deres sæde af sig selv, hvis de f.eks. har udtalt sig uden for retten om skyldsspørgsmålet i den konkrete sag, de sidder og behandler eller skal til at behandle. Her er det godt med en årvågen advokatstand.

Kombinationen af mulig inhabilitet og Facebook-venskab har Højesteret haft lejlighed til at tage stilling til for nylig.

Foto: AP